

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

HET FUNCTIONEREN VAN OPLEIDINGSCOMMISSIES IN HET HOGER ONDERWIJS

Utrecht, juni 2010

Voorwoord

Hogescholen en universiteiten leiden studenten niet alleen op tot capabele beroepsbeoefenaars maar ook tot kritische, mondige burgers. Van deze laatste twee competenties kunnen de instellingen voor hoger onderwijs zelf als eerste profiteren. Namelijk door studenten te stimuleren om via inspraak- en medezeggenschapsorganen mee te denken over het verbeteren van het onderwijs van de eigen instelling. Op het niveau van de opleiding is de opleidingscommissie daarvoor het aangewezen orgaan.

Naar aanleiding van een verzoek van de Tweede Kamer verzocht de toenmalige minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Plasterk, ons te onderzoeken hoe de opleidingscommissies in het hoger onderwijs functioneren. De uitvoering van dit onderzoek werd uitbesteed aan onderzoeksbureau ResearchNed. De resultaten treft u aan in de bijlage in het rapport *Spreken is goud*. In deze korte rapportage doen wij verslag van de conclusies die de inspectie aan het onderzoek verbindt. Ook zijn de uitkomsten verwerkt van een bijeenkomst met vertegenwoordigers van opleidingscommissies en opleidingsmanagers waarin over de voorlopige conclusies van gedachten is gewisseld.

Onze belangrijkste boodschap is dat de opleidingscommissies in het hoger onderwijs in het algemeen naar behoren functioneren. Maar zoals altijd kan het beter. Dat geldt vooral in het hbo. Zowel wat het functioneren van de opleidingscommissie als de kennis van studenten betreft, lijken hogescholen zich op te kunnen trekken aan de universiteiten. Diverse spelers kunnen daar een bijdrage aan leveren, zoals u in dit rapport kunt lezen.

De hoofdinspecteur hoger onderwijs,
Drs. H.G.J. Steur

INHOUD

Voorwoord 3

1 Inleiding 7

1.1 Aanleiding 7

1.2 Achtergrond 7

1.3 Vraagstelling 8

1.4 Werkwijze 8

2 Bevindingen 11

3 Conclusies 15

4 Aanbevelingen 16

Bijlage: Rapportage ResearchNed *Spreken is goud* 17

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De Tweede Kamer hecht groot belang aan het functioneren van de inspraak- en medezeggenschapsstructuur in het hoger onderwijs. De minister van OCW heeft daarom op 18 juni 2009 aan de Tweede Kamer een onderzoek toegezegd naar het functioneren van opleidingscommissies in het hoger onderwijs en de mogelijkheden om hun rol te versterken.¹

1.2 Achtergrond

Positie van de opleidingscommissie

Inspraak en medezeggenschap van personeel en studenten draagt bij aan de kwaliteit van het onderwijs en de doelmatigheid van het bestuur van de instelling. De Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (whw) regelt in hoofdstuk 9 en 10 respectievelijk de inspraak binnen de universiteit en binnen de hogeschool.² De (centrale) universiteitsraad en de faculteitsraden in het wo, en de centrale medezeggenschapsraad en de deelraden in het hbo, zijn formele medezeggenschapsorganen. Opleidingscommissies zijn dat niet. In de eerste plaats hebben zij een zuiver adviserende taak en geen instemmingsbevoegdheden. In de tweede plaats is voor de opleidingscommissie niet wettelijk geregeld dat zij een zaak rechtstreeks aanhangig kan maken bij de geschillencommissie als haar adviezen niet worden opgevolgd.

Wettelijke taken

In beginsel bestaat er een opleidingscommissie voor elke opleiding. Deze bestaat uit docenten en studenten die beide in gelijke mate vertegenwoordigd zijn. Formeel is er voor iedere bachelor- of masteropleiding een eigen opleidingscommissie. In de praktijk komt het regelmatig voor dat meerdere (kleine) opleidingen samen één opleidingscommissie hebben of dat binnen een kleine faculteit de taken worden uitgeoefend door de faculteitsraad. Voor dat laatste biedt de whw ook nadrukkelijk de mogelijkheid.³

De wet geeft de opleidingscommissie de volgende taken:

1. advies uitbrengen over de onderwijs- en examenregeling (OER);
2. jaarlijks beoordelen van de wijze van uitvoeren van de OER;
3. desgevraagd of uit eigen beweging advies uitbrengen aan het bestuur van de opleiding over alle aangelegenheden betreffende het onderwijs in de opleiding.⁴

Wet Versterking besturing

De wetswijziging Wet versterking besturing beoogt de inspraak in het hoger onderwijs te bevorderen. Met betrekking tot opleidingscommissies worden drie wijzigingen doorgevoerd:

1 Kamerstuk 31 821, nr. 53 d.d. 18 juni 2009.

2 In hoofdstuk 11 wordt de medezeggenschap voor de Open Universiteit geregeld.

3 Respectievelijk in artikel 9.18 voor het wo en in artikel 10.3 voor het hbo.

4 De bijzondere universiteiten hebben op grond van artikel 9.51 van de whw het recht om de inspraak anders te regelen. Zij zijn wel verplicht dit vast te leggen in een reglement en het ter goedkeuring aan de minister voor te leggen.

1. *Invoering procedure geschillencommissie.* De huidige whw heeft geen voorziening als de instelling de adviezen van de opleidingscommissie terzijde legt. Na de wetwijziging hebben opleidingscommissies de bevoegdheid om via de faculteits- of deelraad bij de geschillencommissie bezwaar te maken.
2. *Scholing van en voorzieningen voor opleidingscommissies en haar leden.* De memorie van toelichting op de *Wet versterking besturing* stelt dat het inherent is aan de verplichting tot het instellen van opleidingscommissies dat zij kunnen beschikken over faciliteiten en dat zij recht hebben op scholingsvoorzieningen. Voor medezeggenschapsorganen is dit in de whw reeds geregeld; het gaat nu ook gelden voor opleidingscommissies.
3. *Adviezen ook naar betreffende medezeggenschapsorgaan.* In de wet wordt bepaald dat de opleidingscommissie haar advies naar het betreffende medezeggenschapsorgaan zendt zodat rekening kan worden gehouden met het advies in de formele medezeggenschap.

1.3 Vraagstelling

Aan het verzoek van de Tweede Kamer is de volgende onderzoeksvraag ontleend: hoe functioneren opleidingscommissies in het hoger onderwijs, en welke factoren belemmeren en bevorderen het functioneren?

1.4 Werkwijze

Operationalisatie begrip 'functioneren'

Het begrip functioneren wordt breed opgevat. Het gaat om het bestaan en het daadwerkelijk functioneren van opleidingscommissies, de bezetting, de uitvoering van de (wettelijke) taken, de waardering en de zichtbaarheid. Dit wordt vanuit meerdere perspectieven beoordeeld, te weten: vanuit de student- en docentleden van opleidingscommissies, vanuit opleidingsmanagers en vanuit studenten die zelf geen deel uitmaken van een opleidingscommissie. Het begrip 'functioneren' is geoperationaliseerd op basis van de volgende criteria:

1. het percentage van de opleidingen dat een functionerende opleidingscommissie heeft;
2. de bezetting van opleidingscommissies en de vacatures;
3. het percentage opleidingscommissies dat de wettelijke taken uitvoert;
4. de beoordeling van het eigen functioneren door leden van de commissie;
5. de beoordeling van het functioneren van de commissies door de opleidingsmanagers;
6. de kennis en opvattingen van studenten.

Steekproef en respons

Er is een aselechte steekproef getrokken van ongeveer zevenhonderd opleidingen: vierhonderd in het hbo en driehonderd in het wo. Om de lasten voor de instellingen te beperken zijn alleen bacheloropleidingen in het onderzoek betrokken. De respons was 54 procent: van ruim de helft van de opleidingscommissies heeft minimaal één lid of één opleidingsmanager gereageerd. Van alle aangeschreven personen reageerde ruim 30 procent. De respons is minder hoog dan gehoopt, maar voldoende om betrouwbare uitspraken te doen. Reden van de tegenvallende respons is dat de hbo-raad en de vsnu constateerden dat dit onderzoek niet in de afspraken over geplande onderzoeken was opgenomen. Er waren zorgen over de administratieve lastendruk in relatie tot het totale pakket aan (geplande)

onderzoeken. Om deze reden hebben de brancheorganisaties begin april de instellingen het advies gegeven om – totdat nader bestuurlijk overleg over dit onderzoek was gevoerd – medewerking aan het onderzoek op te schorten. Inmiddels zijn er afspraken gemaakt om te komen tot structureel overleg over het jaarlijkse onderzoekspakket.

Elektronische vragenlijsten

Door onderzoeksbureau ResearchNed zijn de geselecteerde opleidingscommissies benaderd voor het invullen van een elektronische vragenlijst. De docent- en studentleden is gevraagd onafhankelijk van elkaar hun mening te geven over de mate waarin zij vinden hun werk naar behoren te kunnen doen. Ook is gevraagd naar randvoorwaarden, belemmeringen en verbetermogelijkheden voor het functioneren. Daarnaast is aan opleidingsmanagers gevraagd het functioneren van de opleidingscommissie te beoordelen. Ook aan ruim veertienduizend studenten van *HetStudentenpanel*⁵ zijn enkele vragen voorgelegd. De respons was 29 procent (4.123 studenten). Doel hiervan was om een beeld te krijgen van de opvattingen van 'de gemiddelde student', namelijk van een dwarsdoorsnede van alle studenten, waarvan het overgrote deel geen lid is van een opleidingscommissie. De resultaten treft u aan in het bijgevoegde rapport van ResearchNed *Spreken is goud*. Daarin is ook meer informatie opgenomen over de methodische aspecten van het onderzoek.

Ronde tafelgesprek (verdieping)

In juni 2010 heeft de inspectie een bijeenkomst georganiseerd met vertegenwoordigers van opleidingscommissies en opleidingsmanagers. Eén doel was het verifiëren van de uitkomsten van het onderzoek en het aanscherpen van de conclusies met het oog op verbetermaatregelen; een tweede doel was het verklaren van geconstateerde verschillen tussen wo en hbo. Voor de bijeenkomst zijn vier studentleden, vier docentleden en vier opleidingsmanagers uitgenodigd. Selectie vond vooral plaats op basis van positieve beoordeling van het functioneren van de eigen opleidingscommissie.

Inbreng instellingsbesturen

Voordat de opleidingen in de steekproef benaderd werden met de vraag om medewerking te verlenen aan het onderzoek zijn de instellingsbesturen daarover schriftelijk geïnformeerd. Ook werden zij zelf uitgenodigd hun visie te geven op het belang van en het functioneren van opleidingscommissies. Drie instellingen hebben dit gedaan. Eén van hen zond een eigen onderzoek over dit onderwerp mee.

Eén instelling spreekt zich desgevraagd nadrukkelijk uit tegen de in een motie van de Tweede Kamer gevraagde opwaardering van de opleidingscommissie tot een volwaardig medezeggenschapsorgaan met een eigen bezwaarmogelijkheid, omdat dit de positie van de overige inspraakorganen en daarmee de werking van de inspraak als geheel kan aantasten.⁶ De drie instellingsbesturen onderschrijven verder het belang van goed functionerende opleidingscommissies.

Eerder onderzoek

De uitkomsten van het huidige onderzoek zijn vergeleken met de uitkomsten van het onderzoek dat SCO-Kohnstamm in 1999 naar hetzelfde onderwerp deed.⁷

⁵ ResearchNed bevrageert studenten in *HetStudentenpanel* via internet regelmatig om snel inzicht te verkrijgen in hun opvattingen over onderwijsthema's. Studenten geven zich hier vrijwillig voor op.

⁶ Motie van het lid Zijlstra c.s. 18 juni 2009, Tweede Kamer, vergaderjaar 2008-2009, 31 821, nr. 47.

⁷ *Het functioneren van opleidingscommissies in het hbo en wo. Een overzicht van de stand van zaken*, SCO-Kohnstamm, november 1999.

Rapportage ResearchNed

Deze rapportage beperkt zich tot de hoofdlijnen; voor de onderliggende gedetailleerde informatie wordt verwezen naar de rapportage *Spreken is goud* van ResearchNed die als bijlage is opgenomen.

2 Bevindingen

Onderstaand worden de belangrijkste uitkomsten van het onderzoek samengevat. Alleen als dit expliciet vermeld wordt zijn de bevindingen gebaseerd op het ronde tafelgesprek dat de inspectie met leden van opleidingscommissies en opleidingsmanagers voerde. Voor het overige betreft het een analyse van de resultaten van het onderzoek dat door ResearchNed in opdracht van de inspectie werd uitgevoerd.

De meerderheid van de opleidingen heeft een functionerende opleidingscommissie

Alle wo-opleidingen die de vragenlijst invulden beschikken over een functionerende opleidingscommissie. Van de hbo-opleidingen heeft 88 procent een functionerende opleidingscommissie; 11 procent had de afgelopen drie jaar gedurende een half jaar of langer geen opleidingscommissie of een commissie die niet actief was. In het wo heeft 84 procent van de commissies geen vacatures; in het hbo 64 procent. 40 Procent van de opleidingen heeft een commissie voor meer dan één opleiding.⁸

Een grote meerderheid van de commissies voert de wettelijke taken uit

Van de actieve opleidingscommissies voert 90 procent de wettelijk taak uit 'advies uitbrengen over de onderwijs- en examenregeling' en bijna 75 procent de wettelijke taak 'jaarlijks beoordelen van de wijze van uitvoeren van de OER'. In het ronde tafelgesprek met leden van opleidingscommissies en opleidingsmanagers bleek dat het beoordelen van de OER als een nogal formele taak wordt gezien, die idealiter de afronding vormt van een meer inhoudelijke adviestaak (zie ook het volgende punt). Gemiddeld geven de opleidingscommissies per jaar zo'n drie maal een gevraagd advies en zo'n drie maal een ongevraagd advies. In het wo komen beide soorten adviezen vaker voor dan in het hbo.

De werkelijke en gewenste taak is breder dan de expliciet in de wet genoemde taak

Noch de leden van de opleidingscommissies zelf, noch de opleidingsmanagers vinden het adviseren over de OER de belangrijkste taak van de opleidingscommissie. Men ziet als belangrijkste taak advies geven over de kwaliteit van de opleiding en doet dat in de praktijk ook. Hiermee samenhangend worden klachten, curriculumwijzigingen, onderwijs- en docentevaluaties en de communicatie binnen de opleiding als belangrijke adviesgebieden gezien. De beoordeling van de OER vindt men meer bij de examencommissie thuishoren. Wel is het zo dat de resultaten van de adviezen logischerwijs hun weerslag in de OER zouden moeten krijgen, bijvoorbeeld ten aanzien van de inhoud en de volgorde van curriculumonderdelen en de wijze van toetsing daarvan.

Opleidingsmanagers en leden van opleidingscommissies zijn tevreden

Zowel de leden van de opleidingscommissie als de opleidingsmanagers waarderen het functioneren van de commissie met een ruime voldoende: op een schaal van 1 tot 10 is de waardering 7,6 in het wo en 7,0 in het hbo. De opvattingen van de commissieleden en het opleidingsmanagement stemmen in hoge mate overeen. Leden van opleidingscommissies die veel adviezen uitbrengen waarderen hun functioneren hoger dan leden van commissies die dat niet doen.

⁸ Zeker waar het kleine en/of samenhangende opleidingen betreft, zoals de lerarenopleidingen, is dit goed te begrijpen. Zo bepaalt de whw ten aanzien van de OER dat deze voor een opleiding of groep van opleidingen wordt vastgesteld.

Veel studenten kennen de opleidingscommissie niet

Beperken we ons niet tot de studenten die lid zijn van een opleidingscommissie maar vragen we een doorsnede van alle studenten om hun mening, dan valt op dat 42 procent van de ruim 4.000 respondenten niet weet of er voor hun opleiding een opleidingscommissie bestaat. In het hbo geldt dat voor 54 procent van de studenten, in het wo voor 34 procent.

Vijf essentiële randvoorwaarden voor goed functioneren

Over de randvoorwaarden voor goed functioneren zijn opleidingscommissies in hbo en wo en de opleidingsmanagers het in belangrijke mate eens. De eerste – communicatie naar aanleiding van adviezen – is verreweg het belangrijkste. Het zal niet verbazen dat de opleidingsmanagers daar overigens positiever over zijn dan de leden van de opleidingscommissie.

Top 5 Randvoorwaarden voor functioneren, in aflopende volgorde van belang
1. Communicatie/argumentatie van besluiten naar aanleiding van adviezen van de commissie
2. Samenstelling en bezetting van de commissie
3. Goede samenwerking tussen docenten en studenten in de commissie
4. Opkomst bij vergaderingen
5. Kennis en inzicht van de leden van de commissie

Vijf belemmerende factoren voor goed functioneren

Over de volgende randvoorwaarden zijn de leden van de opleidingscommissies het meest ontevreden:

Top 5 Belemmeringen voor functioneren, in aflopende volgorde van belang
1. Communicatie/argumentatie van besluiten naar aanleiding van adviezen van de commissie
2. Onvoldoende ambtelijke of secretariële ondersteuning
3. Geen goede taakafbakening met de andere inspraakorganen
4. Onvoldoende inwerk- en scholingsmogelijkheden
5. Onvoldoende kandidaten die deel willen nemen

Vijf maatregelen die het functioneren kunnen bevorderen

Op de vraag hoe het functioneren het best kan worden bevorderd, worden de volgende maatregelen het meest genoemd:

Top 5 Mogelijke verbetermaatregelen, in aflopende volgorde van belang
1. Het opleidingsmanagement moet adequater reageren op de adviezen van de commissie
2. Gestructureerder, beter voorbereid en vaker vergaderen
3. Beter afstemming met andere inspraakorganen, o.a. door de eigen taken aan te scherpen
4. Beter inwerken van nieuwe leden en meer scholing
5. De inhoud en het belang van de taken van de opleidingscommissie beter uitdragen

Belangrijke factoren om beter te functioneren hebben opleidingscommissies dus op zijn minst ten dele zelf in de hand, zoals frequent en effectief vergaderen, goed afstemmen met andere gremia, goed inwerken van nieuwe leden, uitdragen van het belang van de werkzaamheden en enthousiasmeren van anderen voor participatie. In het ronde tafelgesprek met leden van opleidingscommissies en opleidingsmanagers werd voor dat laatste als goede aanpak genoemd: benader studenten persoonlijk, bijvoorbeeld door als lid van de opleidingscommissie studentengroepen rechtstreeks te informeren over het werk van de commissie en hen op deze manier te interesseren om deel te nemen.

Communicatie en afstemming

Over de samenwerking en afstemming met de formele medezeggenschapsorganen en de hogere managementlagen zijn de opleidingscommissies aanzienlijk minder

tevreden dan over de samenwerking binnen de opleidingscommissie en de afstemming met het eigen opleidingsmanagement. Opleidingscommissies hebben nog al eens last van een onvoldoende heldere taakafbakening met de andere inspraakorganen, waardoor veel werk dubbel wordt gedaan. Daarbij hebben zij behoefte aan betere communicatie en vooral adequate reacties op hun inbreng. Sommige instellingen kiezen er daarom voor een speciale functionaris aan te stellen die intermediair is tussen de verschillende organen binnen de instellingen. Dit kan veel ruis in de communicatie voorkomen en bijdragen aan de effectiviteit van alle inspraakorganen.

Vergelijking hbo – wo

In het wo is de waardering voor het functioneren van de opleidingscommissie en de kennis van studenten over de opleidingscommissie aanzienlijk groter dan in het hbo. Er zijn meer verschillen. In het wo:

- a. zijn er minder vacatures en minder niet-functionerende commissies;
- b. blijkt het makkelijker voldoende studenten te interesseren voor de opleidingscommissie;
- c. acht een groter deel van de studenten hun belangen door de commissie goed behartigd;
- d. wordt aanzienlijk frequenter vergaderd;
- e. zijn extrinsiek motiverende factoren voor studenten om deel te nemen aan een opleidingscommissie (een aantekening op de bul, toekenning van studiepunten) minder zwaarwegend.

In het hbo zijn de faciliteiten (zoals vergaderruimten en dergelijke) daarentegen juist beter, maar dat geldt weer niet voor de (secretariële) ondersteuning.

Vergelijkbare verschillen tussen hbo en wo treft de inspectie aan in het onderzoek naar de financiële ondersteuning door instellingen van studenten die actief zijn in inspraak, medezeggenschap en bestuursfuncties op grond van artikel 7.51 van de whw (*Afstudeerfonds*). Gesprekspartners vanuit de instellingen noemen als een van de oorzaken dat in het hbo de inspraak- en verenigingscultuur zowel bij instellingen als bij studenten nog altijd minder diep geworteld en breed ontwikkeld is.

In het ronde tafelgesprek wezen leden van opleidingscommissies en opleidingsmanagers er op dat de onderwijsprogramma's in het hbo niet altijd bevorderen dat studenten participeren; met name stages maken dat zij minder makkelijk kunnen deelnemen. Als belangrijkste oorzaak wordt echter genoemd dat hbo-studenten veelal praktischer en doelgerichter zijn, terwijl wo-studenten de studietijd vaker zien als een periode waarin je meer kunt doen dan alleen maar studeren. Feit is ook dat hbo-studenten vaker en langer dan wo-studenten thuis blijven wonen en dan letterlijk en figuurlijk op grotere afstand staan van de opleiding en daardoor minder snel geneigd zijn in een opleidingscommissie zitting te nemen. Het onderzoek van ResearchNed bevestigt dit verschil in het profiel van hbo- en wo-studenten.

Vergelijking 2010 – 1999

Vergelijken we de uitkomsten van het huidige onderzoek met de uitkomsten uit het onderzoek van SCO-Kohnstamm uit 1999 dan valt op dat de tevredenheid van student- en docentleden van opleidingscommissies en opleidingsmanagers grotendeels gelijk is gebleven, evenals de onderwerpen waarover men minder tevreden is. De taakopvatting was ook tien jaar geleden al breder dan de wettelijke opdracht, en wel in dezelfde richting: adviseren over de kwaliteit van de opleiding als geheel. Ook de verschillen tussen hbo en wo waren er in 1999 al. Deze zijn in de tussenliggende periode niet noemenswaardig afgenomen.

3 Conclusies

De onderzoeksvraag luidde: hoe functioneren opleidingscommissies in het hoger onderwijs, en welke factoren belemmeren en bevorderen het functioneren? De antwoorden laten zich als volgt samenvatten.

Functioneren

Opleidingscommissies in het hoger onderwijs functioneren in het algemeen naar behoren. In het wo functioneren opleidingscommissies echter beter dan in het hbo.

Zowel in het hbo als in het wo vatten opleidingscommissies hun taken breder op dan de expliciet in de wet genoemde kerntaak: men ziet nadrukkelijk het bijdragen aan de kwaliteit van de opleiding als belangrijkste taak en vindt de taak om over de onderwijs- en examenregeling te adviseren wat dat betreft te beperkt.

Het lijkt er op dat opleidingscommissies voor veel studenten onzichtbaar zijn. In het hbo weet ruim de helft van de studenten niet of er een opleidingscommissie voor hun opleiding is; in het wo geldt dat voor eenderde van de studenten.

Belemmerende factoren

Zowel in het hbo als in het wo is de belangrijkste belemmerende factor voor het goed functioneren van de opleidingscommissie een gebrek aan communicatie over de besluiten die worden genomen naar aanleiding van de adviezen van de opleidingscommissie.

De belemmerende factoren vallen voor een belangrijk deel samen met de factoren die het functioneren kunnen bevorderen.

Bevorderende factoren

De belangrijkste maatregelen die het functioneren van de opleidingscommissie kunnen bevorderen zijn:

1. het geven van betere terugkoppeling op adviezen van de commissie door het opleidingsmanagement;
2. het verbeteren van de afstemming met de formele medezeggenschapsorganen en de managementlagen in de instellingen;
3. gestructureerder, beter voorbereid en frequenter vergaderen;
4. meer aandacht voor inwerken en scholing;
5. beter uitdragen van de inhoud van het werk van de opleidingscommissie en het belang ervan.

4 Aanbevelingen

Op grond van het voorgaande komen wij tot de volgende aanbevelingen.

- 1. Aan alle geledingen binnen de instellingen: zorg dat studenten beter op de hoogte zijn van het werk van de opleidingscommissie.**
Benader studenten bij voorkeur persoonlijk en rechtstreeks.
- 2. Aan de opleidingscommissies: benut beter de eigen kracht om de effectiviteit, de zichtbaarheid en het imago te verbeteren.**
Opleidingscommissies hebben belangrijke factoren om beter te functioneren zelf in de hand: goed inwerken van nieuwe leden, frequent en effectief vergaderen, goed afstemmen met andere gremia, uitdragen van het belang van de werkzaamheden en enthousiasmeren van anderen voor participatie.
- 3. Aan de instellingen, met name hogescholen: ga na welke opleidingen geen of geen goed functionerende opleidingscommissie hebben en richt die in.**
Het past bij de rol van de hbo-raad om dit te stimuleren en de instellingen zonodig te ondersteunen. 12 Procent van de hbo-opleidingen die aan het onderzoek meewerkten, heeft in de afgelopen drie jaar gedurende een half jaar of langer geen of geen goed functionerende opleidingscommissie gehad.
- 4. Aan de instellingen: stem inspraak en medezeggenschap beter op elkaar af, verbeter de terugkoppeling aan de opleidingscommissie en stimuleer de professionalisering van de commissieleden.**
In veel gevallen kan de relatie tussen de opleidingscommissie en de medezeggenschapsorganen verbeteren. De *Wet versterking besturing* vraagt opleidingscommissies hun adviezen ook aan het medezeggenschapsorgaan te zenden. De instelling kan dit stimuleren, en de opleidingscommissie nadrukkelijker positioneren als belangrijke schakel in het geheel van inspraak- en kwaliteitszorgvoorzieningen. Dit bevordert de motivatie van de commissieleden en de bekendheid en het imago van de opleidingscommissie, en komt op die manier de kwaliteit van het onderwijs ten goede.
- 5. Aan de overheid: breng in de formulering van de wettelijk taak van opleidingscommissies expliciet tot uitdrukking dat adviseren over de kwaliteit van de opleiding de belangrijkste taak is.**
Als de taakomschrijving zo wordt aangepast dat deze expliciet het bijdragen aan het bevorderen van de kwaliteit van de opleiding tot uiting brengt, is dat een steun in de rug voor de opleidingscommissies: het bevordert de positionering van de opleidingscommissie en komt de promotie van haar werkzaamheden ten goede.

Bijlage: Rapportage ResearchNed *Spreken is goud*

Het rapport *Spreken is goud* van ResearchNed maakt als separate bijlage onderdeel uit van dit rapport.